

การกำหนดแนวทางในการออกแบบ และพัฒนาลักษณะทางกายภาพ ฟาร์มตัวอย่าง สู่การเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างสร้างสรรค์

The Determining Guidelines for Design and Development to Improve the Physical Characteristics of the Model Farm Project for Increasing the Potential of Creative Agro–Tourism

ทัชชญา สังฆกุล* เรืองรัมภา อินทร์ักษ์* นันทชัย ชูศิลป์** และ อัจฉรา รัตนมา***

Tachaya Sangkakool*, Ruengrumpa Intaraksa*, Nuntachai Chusilp**
and Atchara Rattanama***

Received: October 22, 2022

Revised: July 16, 2023

Accepted: July 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการออกแบบและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างนำสู่การพัฒนาปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่าง (build environment) และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง โดยนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและกรอบแนวคิดสถาปัตยกรรมอย่างยั่งยืนเพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากร ในพื้นที่อันสอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ โดยชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม จากการวิเคราะห์ศักยภาพของฟาร์มตัวอย่างโดยการนำเทคนิคการวิเคราะห์พื้นที่ให้บริการ พบว่าการวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจร (network analysis) บริเวณที่มีศักยภาพสูงต่อการสร้างตำแหน่งจุดจอดรถโดยสารจะกระจายตัวอยู่บริเวณศูนย์กลางของโครงการ และทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่จะมาเที่ยวชม และศึกษาดูงานภายในโครงการฟาร์มตัวอย่าง 1 ครั้งต่อปี โดยมีจำนวนผู้เข้าชมเยี่ยมชม 150 คน (ซึ่งคิดเป็น 50% ของผู้เข้าชมทั้งหมด) สำหรับใช้เวลาอยู่ภายในโครงการฟาร์มตัวอย่างพบว่าคนส่วนใหญ่จะใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงในการเดิน ชมฟาร์มตัวอย่าง โดยมีผู้เข้าชมเยี่ยมชมฟาร์มตัวอย่าง 106 คน (คิดเป็น 43.98% ของผู้เข้าชมทั้งหมด) และทั้งนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง คือ ปัจจัยทางด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ คิดเป็น 24.33% ของปัจจัยทั้งหมด นอกจากนี้พบว่านักท่องเที่ยวมีความสนใจด้านผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นเหตุผลสำคัญใน การตัดสินใจมาเยี่ยมชมโครงการ

* คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา 90000 ประเทศไทย

** คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา 90000 ประเทศไทย

*** คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา 90000 ประเทศไทย

* Faculty of Architecture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, 90000, Thailand

** Faculty of Engineering, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, 90000, Thailand

*** Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla, 90000, Thailand

Corresponding author E-mail: tachaya.s@rmutsv.ac.th

ฟาร์มตัวอย่างมากที่สุด ข้อมูลจากการสำรวจ การประชุมหารือแนวทางในการออกแบบ และการศึกษาวิจัยพบว่าการออกแบบสภาพแวดล้อมโดยนำจุดเด่นและทรัพยากรในพื้นที่ เช่น ทรัพยากรทางการเกษตรและกิจกรรมทางการเกษตรโดยการถอดอัตลักษณ์นำสู่การจัดสรรพื้นที่ การนำเสนอป้ายสื่อความหมาย ผลิตภัณฑ์ พื้นที่สาธารณะ ฐานการเรียนรู้ต้นไม้ และพื้นที่เรียนรู้ทางการเกษตร รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ การรับรู้ และการสร้างสื่อสัญลักษณ์ใหม่ไปสู่การเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this research were to design and analyze the potential of the farm project, leading to the development and improvement of the physical characteristics of the farm project and the linkage of tourism to the farm project. The conceptual framework for tourism development and a framework for sustainable architecture to preserve resources in areas that are creatively compatible with tourism. The community and the locality participate and receive benefits in return, as appropriate. The potential of the farm project was analyzed by applying the service area analysis technique. It was found that in the network analysis, the areas with the highest potential for constructing a passenger pick-up point are scattered around the center of the project. From the analysis of tourist behavior, it was found that the most tourists came to visit and study within the farm project once a year, with 150 visitors (which accounted for 50% of all visitors). As for spending time within the farm project, most people will spend 2–3 hours walking around the farm project with 106 visitors (43.98% of total visitors). The factor that influenced the decision of tourists to visit the farm project was the knowledge gained, accounting for 24.33% of the total factors. In addition, it was found that tourists interest in agricultural products was the most important reason for their decision to come to the farm project. The data from surveys, design discussions, and research studies found that building an environment by taking advantage of local features and resources, such as agricultural resources and agricultural activities, by removing the identity leads to land allocation. Meaningful signs, products, public areas, tree learning bases, and agricultural learning areas, including the cost-effective use of available resources, result in learning and recognition. The creation of new symbolic media leads to creatively increasing the potential of agricultural tourism.

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมยั่งยืน สถาปัตยกรรมสีเขียว การสรรค์สร้างสภาพแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแนวใหม่

Keywords: Sustainable architecture, Green architecture, Built environment, Agro-tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นได้รับการยอมรับจากหลายๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญในการสร้างความเป็นอยู่ในชนบท การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วย

การเกษตรกรรม (agriculture) ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (eco products) และวัฒนธรรมในรูปของสินค้าวัฒนธรรม (cultural products) เช่น ภาพวาด สถาปัตยกรรม เป็นต้น (Seong-Woo & Sou-Yeon, 2005; Henderson, 2009; Karampela, Andreopoulos & Koutsouris, 2021) โดยปัจจุบันการพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบทถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม และเศรษฐกิจที่ครอบคลุมไปกับการพัฒนาชนบท (Khanal & Shrestha, 2019; Romanenko et al., 2020) แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ชนบทไม่ได้มีเพียงแค่เรื่องของความต้องการนักท่องเที่ยวกับการจัดหาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น แต่ยังคงมีเรื่องของความเหมาะสมและการยอมรับของคนในท้องถิ่นเช่นเดียวกัน (Kubickova & Campbell, 2020) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นการนำทรัพยากรทางการเกษตรเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเรียนรู้ และพักผ่อน หย่อนใจถือเป็นการสร้างโอกาส และสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และมีกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Joshi & Bhujbal, 2012) จากงานวิจัยของ Faisala & Latifb (2010) พบว่าสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวมากขึ้น ต้องมีการออกแบบสถาปัตยกรรมต่างๆ ที่สามารถเปลี่ยนเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นการท่องเที่ยวประเภทอื่นได้ เช่น สวนสาธารณะ (park) เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่รวมถึงการจัดการและการดำเนินงานด้านการตลาด ในการพัฒนาจุดเด่นและจุดขายเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามหากต้องการให้เกิด การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกษตรกรรมควรเน้นสร้างความแตกต่าง รวมถึงควรมีความเชื่อมโยงของแต่ละหน่วยงานรวมกันได้จะช่วยทำให้การจัดการห่วงโซ่อุปทานการเกษตรมีศักยภาพและช่วยในการลดต้นทุน สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวเกิด การมาเที่ยวซ้ำ นำไปสู่การสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน จากลักษณะการท่องเที่ยวของประเทศไทยพบว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังขาดจุดขายที่ชัดเจน รวมถึงไม่เป็นที่รู้จัก และไม่มีชื่อเสียงในระดับสากล นอกจากนี้ ยังพบว่าในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังมีปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้เกษตรกรหรือคนในชุมชนให้ความสนใจด้านการท่องเที่ยวไม่มากนัก ทำให้ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (พัทธ์ยมล สือสวัสดิ์ วนิชย์, 2558)

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำรินในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 ประกอบด้วยพื้นที่ 798-2-77.8 ไร่ ตั้งอยู่ที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา โดยมีพล.พัฒนา 4 เป็นผู้รับผิดชอบ พื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วย พื้นที่ประทับ อาคารบริวารมีพื้นที่จำนวน 290-1-73 ไร่ และพื้นที่บริเวณโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ และสวนปามีพื้นที่ 508-1-4.8 ไร่ คือ พื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่สวนสมุนไพร พื้นที่ประมงตัวอย่าง ผักยกแคร่ โรงเรือนผลไม้ ฟาร์มผลไม้ นาข้าว และฟาร์มแพะ ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของโครงการนี้เพื่อพัฒนาโครงการฟาร์มตัวอย่างให้เป็นแหล่งอาหาร เรียนรู้ ท่องเที่ยวด้านการเกษตร จ้างแรงงานให้แก่เกษตรกร และประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน การพัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้ทางเกษตรสู่การท่องเที่ยวถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และองค์ความรู้ทางการเกษตรถือเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจและชุมชนในอนาคต อันจะส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน และเกิดการพึ่งพาตนเองได้

จากวิจัยก่อนหน้าได้ทำการเสนอแนะแนวทางการออกแบบพื้นที่แปลงเกษตรสาธิต พื้นที่ 5 ไร่ ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดการพัฒนาด้านอย่างสร้างสรรค์ ตามอัตลักษณ์ของฟาร์มตัวอย่างในพื้นที่ร้านกาแฟ (โขงคอฟฟี่) โดยมีผัง

โครงการ จุดพัก่อนนักรท่องเที่ยว ปาย สือเรณรรู้ การพัฒนาพื้นที่หองน้ำ และที่จอรถ ผลจากงานวณจยก่อนหน้า
ถือว่า ประสบนลสำเร็จ ถือ การนอองค้ความรู้จากงานวณจยไปบูรณการพัฒนพื้นที่ ส่งผลให้คณะศณษาตงานนกลุ่ม
นักรเรณร/นักรศณษา และนักรท่องเที่ยวเพิ่มขนจากปี 2561 มากถึ 101 คณะ ซึณในปี 2562 รวมคณะศณษาตงานมถึทั้งหมด
203 คณะ จากจำนวนผู้เข้าเยณชมฟาร์มตัวอย่าง 39,897 คน ดัณนัณแนวทาง และการพัฒนาพื้นที่ด้วยแนวคิด
การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ยั้งยณ การเชื่อมโยงพื้นที่กณกรรม และการเรณรรู้นฟาร์มตัวอย่างอย่างสร้างสรรค์ จึณม
ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนสู่การพัฒนาพื้นที่

เมือพณจณาข้อมูลดังกล่าว พบว่า การพัฒนาพื้นที่เพือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแนวใหม่มีความจำเป็น
อย่างยั้งยณในการนำแนวคิดจากคณะวณจยในการพัฒนาพื้นที่ เพือยกระดับศณภภาพพื้นที่อย่างยั้งยณด้วยแนวคิด
สถาปัตยกรรมยั้งยณ (sustainable architecture) สถาปัตยกรรมสีเชยว (green architecture) การเชื่อมโยงแหล่ง
ท่องเที่ยวด้วยกระบวนการมมีส่วนร่วม การจัดการพื้นที่โดยใช้ทรัพยากรนพื้นที่เป็นหลักด้วยแนวคิด “พอเพยง” โดยการ
ออกแบบจัดระเบียบสภาพแวดล้อมองค์ประกอบ การกำหนดสัญลักษณ์ และการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ของพื้นที่
โดยงานวณจยนี้มุ่งเน้นถึความสำคัญของแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั้งยณ และสถาปัตยกรรมยั้งยณ โดยการสำรวจ
และการวณระห์ข้อมูลลักษณะทางกายภาพ อดัลักษณะ การใช้ประโยชน์พื้นที่ รวมถึงการวณระห์โครงข่ายการสณจร
(network analysis) นพื้นที่ และการการวณระห์พื้นที่ให้บริการ (service area) เพือเป็นการเชื่อมโยงและสร้าง
ศณภภาพของพื้นที่ได้อย่างมประสิทธิภาพ นำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่การพัฒนาอย่างยั้งยณ และเป็น
แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่าง เพือเป็นการเชื่อมโยงรูปแบบการท่องเที่ยวภายใน
โครงการฟาร์มตัวอย่าง ส่งผลให้เกิดความสะดวกสำหรับผู้เข้าเยณชมฟาร์มตัวอย่าง

วณตุประสงค้

1. เพือเสนอแนะแนวทางการออกแบบ (design guideline) และแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงลักษณะ
ทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างนพระราชดำรืออย่างสร้างสรรค์
2. วณระห์ศณภภาพของโครงข่ายการสณจรและศณภภาพของพื้นที่ให้บริการของฟาร์มตัวอย่างเพือ
การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง
3. วณระห์พฤติกรรมของนักรการท่องเที่ยวที่มาชมฟาร์มตัวอย่าง

วณการศณษา

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำรือ เป็นโครงการที่เป็นแหล่งอาหาร แหล่งเรณรรู้ แหล่งท่องเที่ยว
ด้านเกษตร รวมถึงมการจ้างแรงงานให้แก่เกษตรกร ซึณเป็นการพัฒนาพื้นที่แหล่งเรณรรู้ทางเกษตรสู่การท่องเที่ยว
ถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศที่มการกระจายรายได้อย่างทั่วถึ โดยแผนผังโครงการฟาร์ม
ตัวอย่าง ดัณแสดงนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนผังพื้นที่ในฟาร์มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างสร้างสรรค์ และการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. แนวทางการออกแบบ (design guideline) และแนวทางการพัฒนาลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างอย่าง สร้างสรรค์ (build environment) แหล่งเรียนรู้เชิงเกษตร โดยการสำรวจพื้นที่ และการระดมความคิดเห็น (documentary study) เพื่อการเสนอแนะแนวทางเส้นทางเชื่อมโยงการเรียนรู้เชิงเกษตร รูปแบบการออกแบบแหล่งเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการศึกษาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ โดยมีระยะการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 (เดือนที่ 1-3) การระดมความคิดเห็นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการค้นหาอัตลักษณ์ เอกลักษณ์เชิงพื้นที่ ข้อมูลความต้องการ การสำรวจทรัพยากรในพื้นที่ และการถ่ายทอดแนวทางในการออกแบบ (design guideline) สู่กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ศึกษาดูงานในฟาร์มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 (เดือนที่ 4-6) การออกแบบสภาพแวดล้อมแหล่งการเรียนรู้เชิงเกษตรตามอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีการอภิปราย และการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแบบเพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการออกแบบ

ระยะที่ 3 (เดือนที่ 7-9) การถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลงานการออกแบบสภาพแวดล้อมตามอัตลักษณ์ การปรับปรุงและพัฒนาแบบโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อม

ระยะที่ 4 (เดือนที่ 10-12) การร่วมอภิปราย สรุปผล และร่วมเสนอแนะแนวทางการพัฒนา และเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้พื้นที่เชิงเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่

1.1 แนวคิดในการออกแบบ

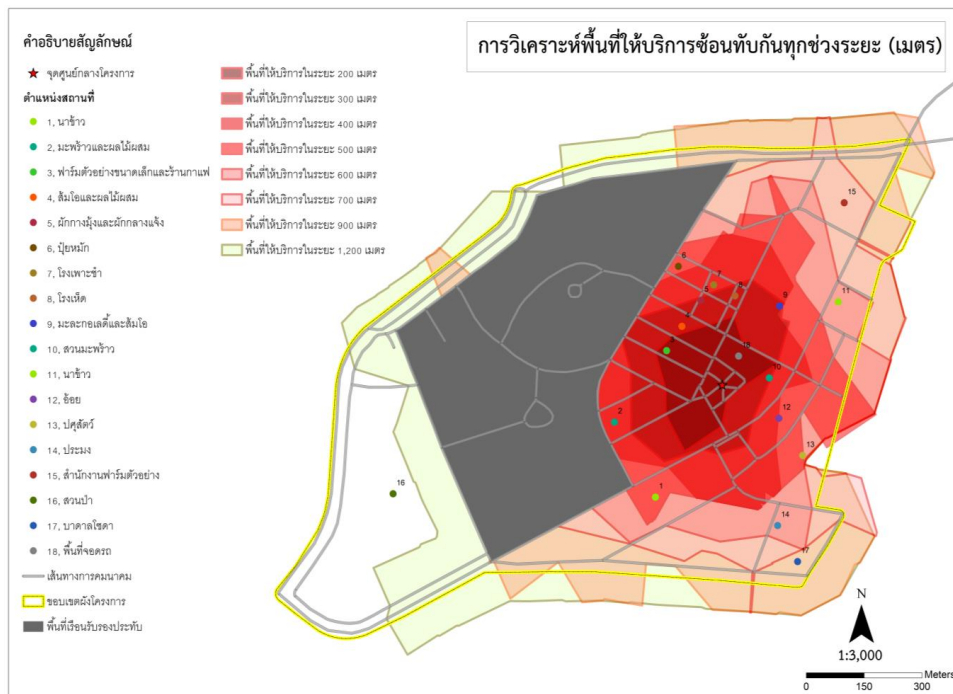
แนวคิดในการออกแบบโครงการนี้ใช้แนวคิดหลักคือ การพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน (sustainable development) เพื่อการสนองตอบต่อความต้องการของพื้นที่ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการในอนาคต ทั้งนี้กระบวนการออกแบบให้ความสำคัญในเรื่อง “สิ่งแวดล้อม และบริบทของพื้นที่” ที่มีการผสมผสานเข้ากับงานสถาปัตยกรรม แนวคิดในการออกแบบทุกพื้นที่มีการคำนึงถึงระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อม และเน้นการออกแบบโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติที่ได้นำบริบทของพื้นที่เป็นที่ตั้ง ทั้งนี้เป้าหมายหลักในการพัฒนาเพื่อการออกแบบที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ โดยแนวคิดสถาปัตยกรรมยั่งยืน (sustainable architecture)

1) Material Efficiency ใช้วัสดุอย่างมีประสิทธิภาพการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำเศษไม้จากเรือนอาคารเก่ามาปรับใช้ในพื้นที่ส่วนร้านอาหาร การนำไม้ไผ่ซึ่งเป็นพืชโตไวมาใช้ในการประดับและตกแต่ง โดยกระบวนการออกแบบโครงการนี้เน้นวัสดุที่ง่ายต่อการใช้งาน คำนึงถึงการซ่อมบำรุง โดยการใช้วัสดุที่มีคุณภาพใช้งานยาวนานตอบสนองต่อแนวความคิดของสถาปัตยกรรมแบบยั่งยืน คำนึงความยั่งยืนในระยะยาวเพื่อสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือการเป็นแหล่งเรียนรู้ และการสร้างตัวอย่างที่ดีในการสร้างจิตสำนึกในการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมให้เกิดคู่กับสังคม และยกระดับการเรียนรู้ของชุมชน สู่ความยั่งยืนของพื้นที่ตลอดไป

2) Nature-Driven Technologies ระบบการออกแบบโดยการพึ่งพาธรรมชาติ และการนำบริบทของพื้นที่นำมาใช้ประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมเพื่อสรรค์สร้างสภาพแวดล้อมในอาคาร เน้นการพึ่งพาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้มากที่สุด โดยการเลือกใช้วัสดุก่อสร้างในอาคารได้นำหลักคิดสำหรับการออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม

2. การวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจร (network Analysis) ในพื้นที่โครงการเพื่อวิเคราะห์จุดจอตรับผู้โดยสาร (bus stop) และเส้นทางการสัญจร เช่น การเดิน การปั่นจักรยาน และการใช้รถขนส่งสาธารณะ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์พื้นที่ให้บริการ (service area) 2) การวิเคราะห์เส้นทางที่สั้นที่สุด (best routing) 3) การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ (potential surface analysis; PSA) ซึ่งเป็นการประเมินและวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงการให้น้ำหนักแก่กลุ่มปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นการจัดลำดับความเหมาะสมเพื่อรองรับการพัฒนาของพื้นที่ ในงานวิจัยนี้ได้นำหลักการวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์หาศักยภาพพื้นที่สำหรับการตั้งสถานีจุดจอตรับผู้โดยสารในพื้นที่โครงการ โดยพิจารณาจาก 5 ปัจจัย ได้แก่ ตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวหรือกิจกรรม เส้นทางคมนาคม ตำแหน่งทางเข้าโครงการ สถานที่จอตรถ และพื้นที่กั้นออก โดยการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่จำแนก ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์พื้นที่ให้บริการ (service area) เป็นการวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปถึงบริเวณต่างๆ จากตำแหน่งจุดศูนย์กลางตามเงื่อนไขที่กำหนดด้วยเวลา (นาที) เป็นการวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปถึงบริเวณต่างๆ ด้วยการเดินในอัตราความเร็ว 5 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นความเร็วของการเดินเฉลี่ยของคนทั่วไป โดยระยะทางจากตำแหน่งจุดศูนย์กลาง 200, 300, 400, 500, 600, 700, 900 และ 1,200 เมตร เมื่อนำข้อมูลพื้นที่ให้บริการมาซ้อนทับกันทุกช่วงระยะทาง จะสามารถแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งของพื้นที่ที่เข้าถึงได้ในระยะทาง (เมตร) ต่างกันตามช่วง ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การซ้อนทับกันทุกช่วงระยะทาง (เมตร) จากตำแหน่งจุดศูนย์กลาง 200, 300, 400 , 500, 600, 700, 900 และ 1,200 เมตร

2.2 กำหนดเงื่อนไขด้วยเวลา (นาทื) เป็นการวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปถึงบริเวณต่างๆ ด้วยการเดินในอัตราความเร็ว 5 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นความเร็วของการเดินเฉลี่ยของคนทั่วไป โดยระยะทางจากตำแหน่งจุดศูนย์กลาง 3, 5, 10 และ 15 นาที

2.3 การคำนวณข้อมูลราสเตอร์ (raster calculator)

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์หาค่าศักยภาพพื้นที่ (PSA) ที่เหมาะสมต่อการตั้งจุดจอดรับผู้โดยสาร (bus stop) ในพื้นที่โครงการ สมการที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ คือ สมการ Simple Additive Weighting (SAW) ซึ่งจะประกอบด้วยค่าคะแนนข้อมูลปัจจัยและค่าคะแนนความสำคัญของปัจจัย ดังนี้ (Arsyah et al., 2021)

$$S = W_1X_1 + W_2X_2 + W_3X_3 + \dots + W_nX_n$$

โดยที่ S คือ ระดับค่าคะแนนรวมแสดงศักยภาพของพื้นที่

W_n คือ ค่าคะแนนรวมแสดงความสำคัญของปัจจัยที่ n (weight)

X_n คือ ค่าคะแนนความเหมาะสมของช่วงปัจจัยที่ n (rating)

แทนสมการ

S จุดจอดรับผู้โดยสาร = (5*Xกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์) + (4*Xกิจกรรมทางการเกษตรและป่าไม้) + (3*Xร้านค้าและบริการ) + (2*Xสถานที่อื่นๆ) + (3*Xถนนลำดับที่1) + (2*Xถนนลำดับที่2) + (1*Xถนนลำดับที่3) + (1*Xทางเข้าโครงการ) + (2*Xสถานที่จอดรถ)

3. ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวและประชากรในชุมชนจำนวนประชากร 300 คน และการระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฟาร์มตัวอย่างสำหรับความคาดหวัง หรือข้อกำหนดในการพัฒนาในอนาคต จะมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) และปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างในพระราชดำริอย่าง

ผลการศึกษา

1. แนวทางการออกแบบและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงลักษณะทางกายภาพโครงการฟาร์มตัวอย่าง

จากการลงพื้นที่ ณ ฟาร์มตัวอย่างตามโครงการพระราชดำริ อ.คลองหอยโข่ง จ.สงขลา และการประชุมหารือ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า ความต้องการจากเจ้าของโครงการในการพัฒนาพื้นที่คือ แนวคิดการพัฒนาพื้นที่สู่การ ถอด อุตลักษณ์โครงการฟาร์มตัวอย่าง ให้มีการนำเอาอัตลักษณ์ของพื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และพัฒนาปรับปรุง โครงการฟาร์มตัวอย่าง โดยแนวคิดในการออกแบบตามบริบทของพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่าง ดังแสดงในภาพที่ 3

การเสนอแนะแนวทางการออกแบบ (design guideline) และแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างในพระราชดำริอย่างสร้างสรรค์ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้สู่การพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ประกอบด้วยศาสตร์การพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน การสรรค์สร้างสภาพแวดล้อม และการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนาพื้นที่ได้นำแนวคิดจากการระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เช่น พล.พัฒนา 4 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง สถาปนิก วิศวกร ชุมชน และนักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยการออกแบบยังคำนึงการกระบวนการใช้ทรัพยากรในพื้นที่พื้นที่อย่างคุ้มค่า การพิจารณาในด้านเศรษฐศาสตร์ และการบริหารจัดการทรัพยากรมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาบริบทในพื้นที่ การพัฒนานวัตกรรมการออกแบบเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการทรัพยากรจากในพื้นที่โครงการโดยคำนึงถึงวัสดุเหลือใช้อันเปลี่ยนจากสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ ไม่มีมูลค่า กลายเป็นทรัพยากรที่มีมูลค่า วัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ โดยเฉพาะภาคการก่อสร้างที่มีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าจึงเป็นแนวคิดหลักในการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ซึ่งมีการนำโครงสร้างเดิมมาใช้ใหม่ ดังแสดงในภาพที่ 4

Concept 1

Prosperity/ Integrity

ความเป็นหนึ่งเดียว

ความอุดมสมบูรณ์

รวมข้าวสาลีกับความอุดมสมบูรณ์
ของผลผลิตและการจัดการ

เลข ๑ ไทย แสดงถึงความ เป็นหนึ่ง
ทั้งเป็นวงจรเป็นผู้นำ เป็นแบบ
อย่าง และเป็นจุดเริ่มต้น

รูปหล่อหยัวงใบและงูกับข้าว สลัดกับ
สัญลักษณ์ที่สำคัญของมวลหมู่อพยพ

Concept 2

Infinity

เติบโต ความไม่มีที่สิ้นสุด

ความสมบูรณ์ที่ยั่งยืนของธรรมชาติ
สัมพันธ์กับที่ซึ่งวงจรพัฒนาของหมู่อพยพ
ธรรมชาติอันสมบูรณ์เป็นวัฏจักร
สัญลักษณ์ infinity ธรรมชาติจึงยั่งยืนตลอดไป

ใช้สัญลักษณ์ของงูกับสัญลักษณ์ นำ
ธรรมชาติเข้ามาในวง ช่องทางของงู
จากภายในสู่สัญลักษณ์ infinity

Concept 3

Create

ค.ความสร้างสรรค์

ค.ความเป็นหนึ่งเดียว

ค.ความเป็นธรรมชาติ

แห่งธรรมชาติและความสร้างสรรค์
และการสมบูรณ์ ระหว่างกันพื้นที่
ความพอเพียงกับธรรมชาติ ที่ถูกใช้ประโยชน์

3 ค. ความสร้างสรรค์ ความเป็นหนึ่งเดียว
และการเป็นธรรมชาติ ผสมกับสัญลักษณ์
ของพอเพียง คือเป็นรูป ค. เป็นธรรมชาติ

Concept 4

Start

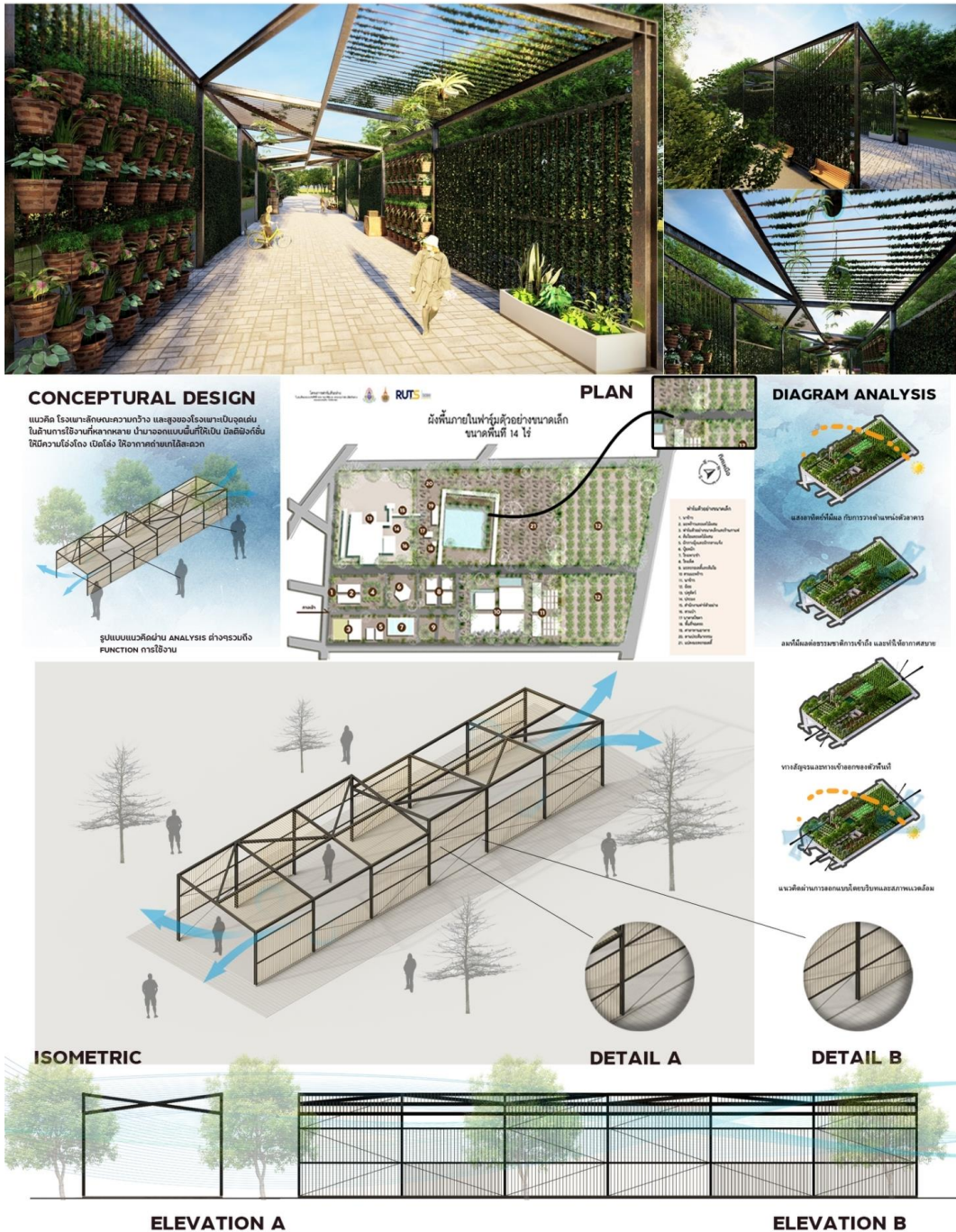
กำเนิดความสมดุลและสมบูรณ์

กำเนิดของพื้นที่ความพอเพียง ในด้านนี้
จึงเป็นที่มาของความสมบูรณ์ ของธรรมชาติ

รูปแบบของงูมีความสัมพันธ์จากภายใน
สู่ภายนอกอย่างมีนัยยะ ซึ่งเป็นที่ถูกยกย่อง
ความสมดุลและความสมบูรณ์ของธรรมชาติ
ที่รวมกำเนิดของความสมบูรณ์

ภาพที่ 3 แนวคิดในการออกแบบตามบริบทของพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่าง

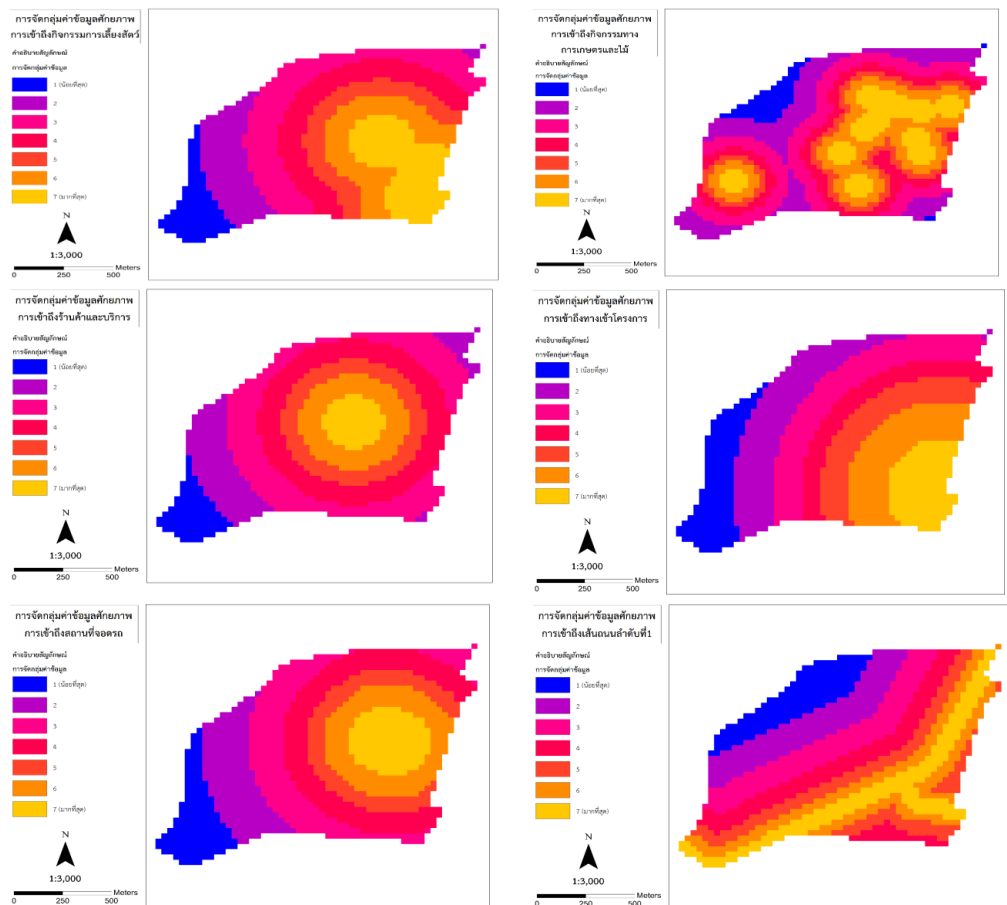
โครงการฟาร์มตัวอย่าง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 4 แนวทางในการออกแบบ และพัฒนาพื้นที่สวนทางตั้งโดยใช้โครงสร้างหลังคาเดิมโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

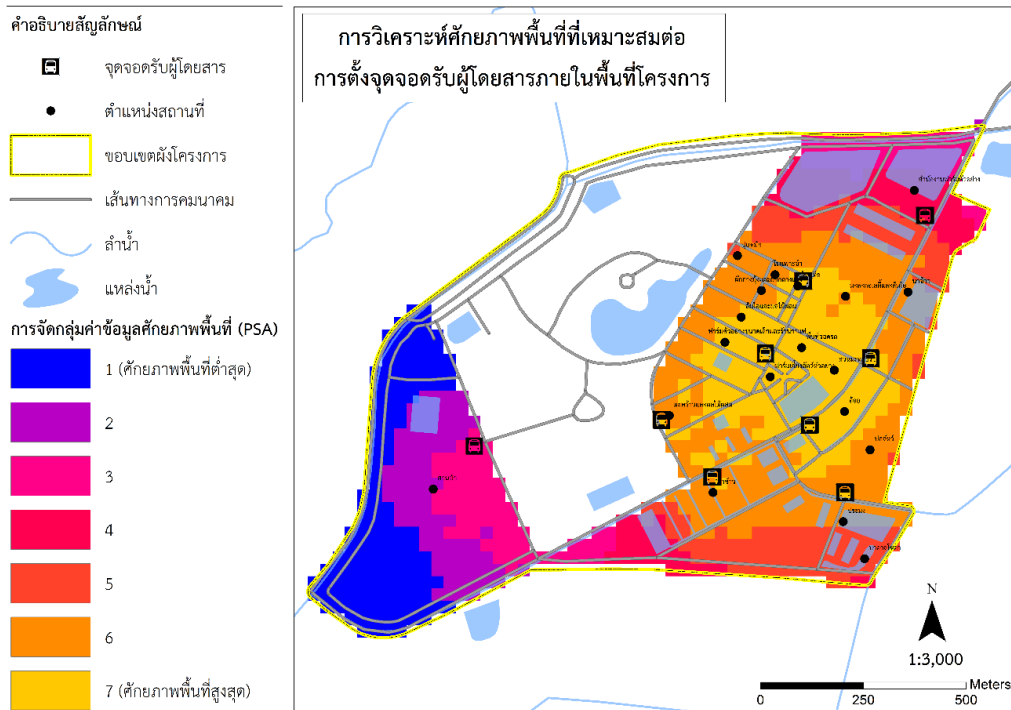
2. การวิเคราะห์ศักยภาพของโครงข่ายการสัญจรโดยนำเทคนิคการวิเคราะห์พื้นที่ให้บริการ

การวิเคราะห์เส้นทางที่สั้นที่สุดและการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่มาใช้ นำมาสู่การพัฒนาเป็นเส้นทางโครงข่ายการสัญจรภายในพื้นที่โครงการ โดยใช้วิธี Geometrical Interval Classification ข้อมูลจากการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับโครงข่ายการสัญจรอยู่ในลำดับที่ 7 ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มค่าข้อมูลที่มากที่สุด สำหรับข้อมูลศักยภาพการเข้าถึงพื้นที่สำหรับการเกษตรและปลูกไม้ผลตำแหน่งที่มีการจัดกลุ่มค่าข้อมูลมากที่สุดอยู่กระจายทั่วพื้นที่โครงการสำหรับการออกแบบโครงข่ายการสัญจรจึงมีความจำเป็นต้องรองรับกิจกรรมดังกล่าว การวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจรภายในพื้นที่สำหรับร้านค้าและบริการซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญในการบริการให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาศึกษาดูงาน จากการวิเคราะห์พบว่าเส้นทางโครงข่ายการสัญจรอยู่ตำแหน่งส่วนกลางของพื้นที่โดยมีการจัดกลุ่มค่าข้อมูลมากที่สุด สำหรับตำแหน่งทางเข้าโครงการการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าศักยภาพของตำแหน่งดังกล่าวอยู่ส่วนหน้าของโครงการจากการวิเคราะห์การจัดกลุ่ม ค่าข้อมูลอยู่ในลำดับสูงสุด ข้อมูลการวิเคราะห์ตำแหน่งโครงข่ายการสัญจรสำหรับสถานที่จอดรถมีตำแหน่งใกล้เคียงกับบริเวณร้านค้าและบริการ โดยมีผลการจัดกลุ่มค่าข้อมูลลำดับมากที่สุด และการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อนำมาพัฒนาโครงข่ายการสัญจรสำหรับถนนเพื่อนำสู่การเข้าถึงพื้นที่ พบว่าผลการจัดลำดับข้อมูลสำหรับถนนหน้าโครงการมีการจัดกลุ่มค่าข้อมูลในลำดับสูงสุด รายละเอียดข้อมูลดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การจัดกลุ่มค่าข้อมูลศักยภาพการเข้าถึงสถานที่ต่างๆ ในฟาร์มตัวอย่าง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บริเวณที่มีศักยภาพสูงต่อการสร้างตำแหน่งจุดจอร์รับผู้โดยสารจะกระจายตัวอยู่บริเวณศูนย์กลางของโครงการ หรือ บริเวณจุดภาพสี่เหลี่ยมในแผนที่ ซึ่งมีจำนวน 7 ตำแหน่ง และยังมียีก 2 ตำแหน่ง อยู่ในบริเวณจุดภาพที่ 4 สีชมพู ซึ่งเป็นบริเวณที่มีศักยภาพต่ำกว่า แต่เป็นบริเวณที่มีศักยภาพในอนาคตที่คาดการณ์ว่าจะถูกเปิดให้บริการ รวมถึงบริเวณของสำนักงานโครงการ ดังแสดงในภาพที่ 6

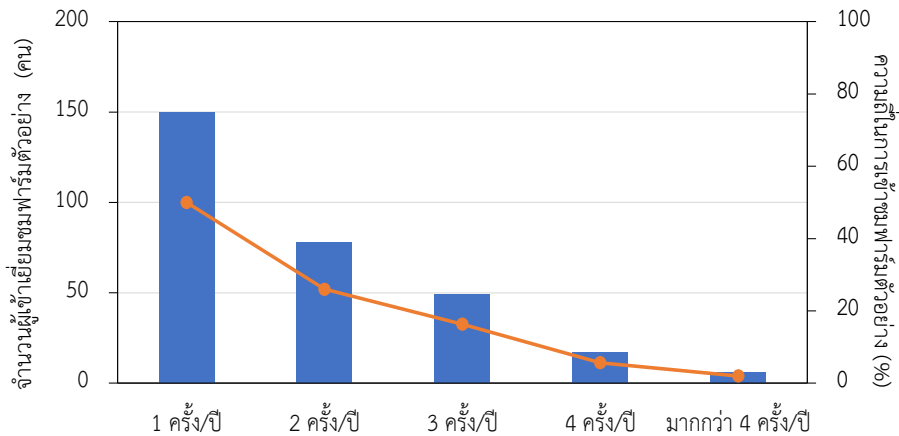

ภาพที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ศักยภาพต่อการสร้างตำแหน่งจุดจอร์รับผู้โดยสาร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยว

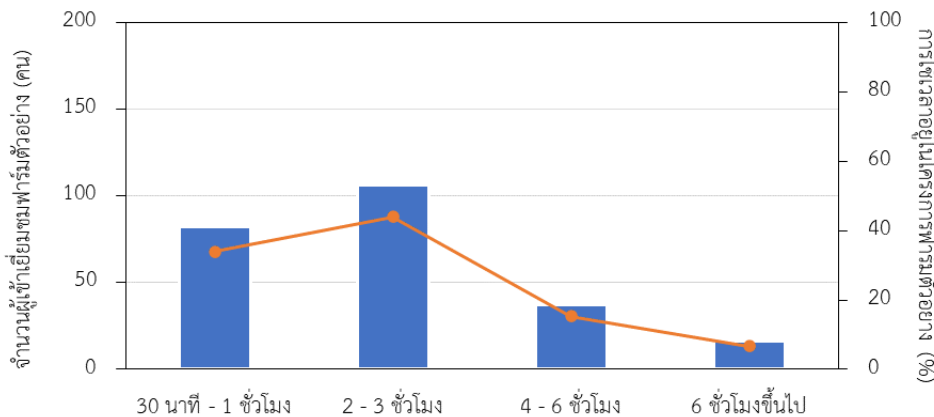
จากข้อมูลการเก็บแบบสอบถาม การสัมภาษณ์พฤติกรรม ความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมโครงการฟาร์มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 ลักษณะการมาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานภายในโครงการฟาร์มตัวอย่าง จากจำนวนทั้งหมด 300 คน พบว่า มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมมากที่สุดจำนวน 1 ครั้งต่อปี จำนวน 150 คน คิดเป็นความถี่ในการเข้าชมฟาร์มตัวอย่าง 50% สำหรับจำนวน 2 ครั้งต่อปี มีผู้เข้าเยี่ยมชม 78 คน คิดเป็นความถี่ในการเข้าชมฟาร์มตัวอย่าง 26% สำหรับ 3 ครั้งต่อปี มีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชม 49 คน คิดเป็นความถี่ในการเข้าชมฟาร์มตัวอย่าง 16.33% สำหรับ 4 ครั้งต่อปี มีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชม 17 คน คิดเป็นความถี่ในการเข้าชมฟาร์มตัวอย่าง 5.67% และจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชม 6 คน คิดเป็นความถี่ในการเข้าชมฟาร์มตัวอย่าง 2% สำหรับลักษณะการมาเยี่ยมชมมากกว่า 4 ครั้งต่อปี ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5 แสดงความถี่ในการมาเยี่ยมชมโครงการฟาร์มตัวอย่าง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรม ความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงความนิยมในการเข้าเยี่ยมชมฟาร์มตัวอย่างโดยมีความถี่ในการเข้าชมมากที่สุด 1 ครั้งต่อปี ดังแสดงในภาพที่ 7

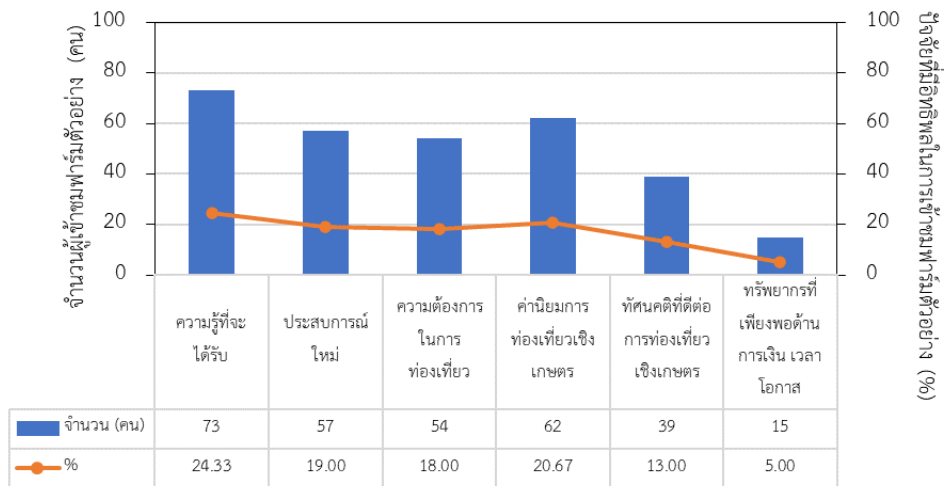
ภาพที่ 7 แสดงความถี่ในการมาเยี่ยมชมโครงการฟาร์มตัวอย่าง

3.2 การใช้เวลาอยู่ภายในโครงการฟาร์มตัวอย่าง ผลจากการสำรวจพบว่าคนส่วนใหญ่จะใช้เวลา 2-3 ชั่วโมง ในการเดินชมฟาร์มตัวอย่าง ซึ่งจำนวนผู้เข้าชม 106 คน (คิดเป็น 43.98%) ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนมาก จะใช้เวลาช่วงวันหยุดเทศกาลในการมาเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง ดังแสดงในภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แสดงข้อมูลการใช้เวลาอยู่ในโครงการฟาร์มตัวอย่าง

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง จากการสำรวจผู้เข้าชมฟาร์มตัวอย่างพบว่า เป็นการศึกษาดูงานที่ได้รับองค์ความรู้ โดยผู้เข้าชมฟาร์มตัวอย่างที่เลือกปัจจัยด้านนี้ทั้งหมด 73 คน (คิดเป็น 24.33%) และรองลงมาเป็นปัจจัยทางด้านค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผู้เลือกปัจจัยด้านนี้ทั้งหมด 62 คน (คิดเป็น 20.67%) ดังแสดงในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมาเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง

3.4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อแสดงถึงความสนใจในการมาเที่ยวชมโครงการฟาร์มตัวอย่างสามารถสรุปและวิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยส่วนใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมาเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง จะเป็นการศึกษาดูงานและองค์ความรู้ที่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 24.33 รองลงมาเป็นค่านิยมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรร้อยละ 20.67 การเกิดประสบการณ์ใหม่ร้อยละ 19 ความต้องการในการท่องเที่ยวร้อยละ 18 ทรัพยากรที่เพียงพอต่อการเงินเวลาโอกาสร้อยละ 5 และทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรร้อยละ 13 ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่เพื่อสู่การเป็นแหล่งทางการเกษตรต้นแบบจึงมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้องค์ความรู้ในด้านการเกษตรอย่างสร้างสรรค์ และเพิ่มเติมพื้นที่ให้เหมาะสมกับการมาพักผ่อนของครอบครัว ตามลำดับ

การอภิปรายและสรุปผล

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาเพื่อออกแบบผังการเรียนรู้ และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงการฟาร์มตัวอย่างด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เสนอแนะแนวทางการออกแบบและแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างในพระราชดำริอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการออกแบบสร้างสัญลักษณ์ใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ละพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงการท่องเที่ยวโครงการฟาร์มตัวอย่าง โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและพล.พัฒนา 4 สำหรับการวิเคราะห์พื้นที่ให้บริการจะกำหนดเงื่อนไขด้วยระยะทาง (เมตร) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปถึงบริเวณต่างๆ จากตำแหน่งจุดศูนย์กลางตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยการกำหนดเงื่อนไขด้วยเวลา (นาฬิกา) เป็นการวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปถึงบริเวณต่างๆ ด้วยการเดินในอัตราความเร็ว 5 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นความเร็วของการเดินเฉลี่ยของคนทั่วไป การวิเคราะห์เส้นทางที่สั้นที่สุดจากการหาเส้นทางที่คุ้มค่าต่อการเดินทางมากที่สุดภายในเงื่อนไขของระยะเวลาและเงื่อนไขของระยะทาง ซึ่งใช้เส้นทางที่สั้นที่สุดในการเดินทางจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง ด้านการเสนอแนะแนวทางการออกแบบและแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงลักษณะทางกายภาพฟาร์มตัวอย่างในพระราชดำริอย่างสร้างสรรค์ จากการระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์และพัฒนาริเวณพื้นที่แปลงผัก โดยมีการแยกโซนผักให้ชัดเจนแต่ละพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม มีการทำป้ายใหม่ให้มีลักษณะเด่นชัดมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ผลการเก็บข้อมูล การพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน สถาปัตยกรรมยั่งยืน การออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการบูรณาการร่วมกับการสร้างแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่เชิงเกษตรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยผลจากการสำรวจพื้นที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในฟาร์ม ตัวอย่าง และการร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ นำไปสู่การออกแบบเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและความต้องการของพื้นที่ พัฒนาอัตลักษณ์ เกิดการวางแผนการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นแหล่งจ้างแรงงานในท้องถิ่นให้ชาวบ้านมีรายได้จากการปฏิบัติงานและฝึกอาชีพในฟาร์ม สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ พร้อมเป็นสถานที่เรียนรู้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

ข้อเสนอแนะ

จากการลงพื้นที่และประเด็นความต้องการของพื้นที่ พบข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปัจจุบันที่ยังขาดจุดขายและดึงดูด รวมถึงแนวทางในการพัฒนาจุดเด่นและจุดขายเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับ การท่องเที่ยวมากขึ้น ด้วยการบูรณาการระบบการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามหากต้องการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกษตรควรเน้นสร้างความแตกต่าง และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประเทศไทยสามารถเชื่อมโยงแต่ละหน่วยงานรวมกันได้ จะช่วยให้การจัดการห่วงโซ่อุปทานการเกษตรมีศักยภาพและช่วยในการลดต้นทุนสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวเกิดการมาเที่ยวซ้ำ และเกษตรกรก็สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืนในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกองพลพัฒนาที่ 4 ค่ายรัตนพล โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอคลองหอยโข่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการพิจารณาอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เลขที่สัญญา FRB650001/0172 รหัสโครงการ 2249945

เอกสารอ้างอิง

- พัทธ์ยมล สือสวัสดิ์ฉนิษฐ์. (2558). *ต้นแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ในภาคตะวันออกของประเทศไทย*. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับภาษาไทย, 35(1), 103-124.
- Arsyah, U. I., Jalinus, N., Syahril, A., Arsyah, R. H., & Pratiwi, M. (2021). Analysis of the simple additive weighting method in educational aid decision making. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(14), 2389-2396.
- Faisala, F. B., & Latifb, M. N. (2010). Design and Character of Architecture of the Agro-Tourism Site in Indonesia and Malaysia. *International Conference on Social Sciences and Humanities UKM 2012*, (pp 718-720).

- Henderson, J. C. (2009). Agro-tourism in unlikely destinations: A study of Singapore. *Managing Leisure*, 14(4), 258-268.
- Jolly, D. A., & Reynolds, K. A. (2005). Consumer demand for agricultural and on-farm nature tourism. *Small Farm Center*, University of California-Davis.
- Joshi, P. V., & Bhujbal, M. B. (2012). Agro-Tourism a Specialised Rural Tourism: Innovative Product of Rural Market. *International Journal of Business and Management Tomorrow*, 2(1).
- Karampela, S., Andreopoulos, A., & Koutsouris, A. (2021). “Agro”, “Agri”, or “Rural”: The Different Viewpoints of Tourism Research Combined with Sustainability and Sustainable Development. *Sustainability*, 13(17), 9550.
- Khanal, S., & Shrestha, M. (2019). Agro-tourism: Prospects, importance, destinations and challenges in Nepal. *Archives of Agriculture and Environmental Science*, 4(4), 464-471.
- Kubickova, M., & Campbell, J. M. (2020). The role of government in agro-tourism development: a top-down bottom-up approach. *Current Issues in Tourism*, 23(5), 587-604.
- Pongwirithon, R. (2015). Development guidelines for sustainable agro-tourism: Pang Da Royal Project. *Suranaree Journal of Social Science*, 9(1), 19-35.
- Romanenko, Y. O., Boiko, V. O., Shevchuk, S. M., Barabanova, V. V., & Karpinska, N. V. (2020). Rural development by stimulating agro-tourism activities. *International Journal of Management (IJM)*, 11(4), 605-613.
- Seong-Woo, L., & Sou-Yeon, N. (2005). Agro-tourism as a rural development strategy in Korea. *Journal of Rural Development*, 29(6), 67-83.

